

Un racó per descobrir

La vall del Silenci i el coll de son Marill

Per Josep Manchado

Coscoll, *Quercus coccifera*

TONI MUÑOZ

JOSEP MANCHADO

Quan sentim parlar de la serra de na Burguesa, la majoria de nosaltres pensem en l'horrorós monument de Gènova, amb les urbanitzacions que s'enfilen pels seus vessants o amb la immensa cicatriu que suposa la pedrera d'Establiments, però malgrat totes les agressions ambientals que na Burguesa ha patit al llarg dels anys per la seva proximitat a l'enorme conurbació de Palma i Calvià, aquesta serra encara conserva alguns racons ben preservats, que val la pena descobrir i conèixer.

El que avui descobrim no és un dels racons més alts ni allunyats de Palma, ja que la vall del Silenci, neotònim de la zona, s'originà per un fet igualment nou, que s'hi produí no fa gaire anys (no hem aconseguit esbrinar-ne l'any exacte). Aquest fet va ser l'enfonsament (no sabem si accidental o provocat) del sostre d'un conjunt de coves i mines que va donar lloc a una formació geològica molt especial, coneguda pels vileters amb el nom de la vall del Silenci i que, per extensió, ha donat nom a tota aquesta zona de la finca de Son Quint.

La caminada s'inicia al cementiri de la Vileta, on hi ha lloc per deixar el cotxe (o a la plaça de la Vileta si

Formiguer, *Jynx torquilla*

TONI MUÑOZ

anem en transport públic, des d'on hi ha 1,5 km fins al cementiri), just al costat del golf de son Quint. Aquí ja convé donar una primera ullada, perquè sempre hi ha ocells a les zones d'herba o als arbusts que les envolten. Dels dos camins que surten agafarem el més proper al mur del cementiri (l'altre és perimetral al camp de golf), que ràpidament s'endinsa al bosc. Es tracta d'un bosc espès de pins molt joves, ja que els reiterats incendis han deixat molt pocs arbres vells, que sols se concentren a algunes zones no cremades. En aquest primer tram, on, com hem dit, els arbres són tots joves, trobarem abundants busquerets de capnegre (*Sylvia melanocephala*) i de capell (*Sylvia atricapilla*), mèrles (*Turdus merula*), reietons (*Regulus ignicapilla*), cadernerers (*Carduelis carduelis*), trencapinyons (*Loxia curvirostra*), ulls de bou (*Phylloscopus collybita*), ropits (*Erithacus rubecula*), pinsans (*Fringilla coelebs*), ferrerics (*Parus major*) i qualche formiguer (*Jynx torquilla*).

Del camí principal van sortint altres camins a esquerra i dreta, tot i que es veu fàcilment quin és el que hem de seguir, ja que és el més ample, però també per la direcció sempre orientada cap a l'oest i a l'eix

de la vall. També ens ajudarà una línia d'alta tensió que va en el mateix sentit. En els moments dubtosos, o encreuaments de camins, els seus cables sempre ens mostraran la direcció correcta.

Després de 500 m de suau pendent ascendent, unes rampes més dures ens portaran fins a una esplanada de vistes obertes, amb

un banc i una primera visió de Palma i la badia. Segurament pocs us adonareu de l'existència de la vall del Silenci, malgrat haver passat només a uns pocs metres de les parets que la tanquen. Si param atenció i mirem enrere, des del banc de pedra veurem el clot. Des d'aquí però es inaccessible, així que deixarem la visita a l'interior per a la tornada. Tot i així ens podem acostar fins a la

Reietó d'hivern, *Regulus regulus*

JOSEP MANCHADO

vorera del penyal, que té una altura considerable. A la zona, aprofitant l'espai més obert, es pot observar el pas de qualche falcó (*Falco peregrinus*) o pàssera (*Monticola solitarius*), que segurament cria a les parets que tanquen la vall. També l'àguila calçada (*Hieraaetus pennatus*), que deu venir de més lluny, i està per confirmar si a la zona hi cria alguna parella d'abellerol (*Merops apiaster*). Durant la primavera seguirem escoltant aquí i allà el fort cant dels formiguers.

Dels tres camins que surten de l'esplanada del banc agafarem el de l'esquerra, que en una curta baixada ens duu fins a un nou creuer on agafarem el de la dreta, que encara conserva molts trams empedrats, restes de l'antic camí reial de Puigpunyent. Si algú fa una volta pel camí de la dreta ha d'anar molt alerta, ja que la zona que travessa és una petita vall sense sortida plena de coves, mines, galeries abandonades, forats de ventilació, pous a vorera de camí, i és un àrea amb un cert perill, especialment si es va amb nins o cans, i on ja s'han produït diversos accidents. Per sort, pel camí que hem de seguir no trobarem aquestes restes d'activitat

minera.

El camí empedrat s'enfila ràpidament cap al coll de son Marill. Presenta encara algun tram en molt bon estat, tot i que la major part està destrossat per l'obertura de pistes durant els anys 80, en un intent fracassat d'urbanitzar la zona i també per l'erosió de l'aigua de pluja afavorida per les pistes que la canalitzen. La vegetació, tot i seguir dominada pels pins, canvia ràpidament, ja que trobem moltes arboceres (*Arbutus unedo*), marfull (*Viburnum tinus*), alguna alzina (*Quercus ilex*) i altres plantes que canvien l'aspecte del bosc, que passa a ser més humit i fresc. A partir d'aquí abunden també els ravells, nom amb què el coscoll (*Quercus coccifera*) és conegut a la zona, fet que dóna nom al puig veí. Es tracta d'una petita alzina, de port arbustiu, atapeïda, de fulles molt punxegudes i d'agllans petits. Aquesta és una de les zones de l'illa on és més abundant.

Amb el canvi de vegetació apareixen noves espècies, com els pas-saforadins (*Troglodytes troglodytes*), les senyoretetes (*Aegytalus caudatus*)

recents colonitzadores de la vall, els ferrerics blaus (*Parus caeruleus*), que trobarem a les parts més altes, ja prop del coll de son Marill, i, com no podia ser d'altra manera, els formiguers, que dins aquesta part de na Burguesa tenen una densitat molt elevada, difícil de trobar a altres llocs de Mallorca.

Al darrer tram no hi ha camí empedrat i la pujada es fa per la pista, amb unes espectaculars vistes sobre Palma i la marina de Lluçmajor, fins arribar al coll de son Marill, de 285 m d'altura. Al coll hi ha les runes de l'antiga posada del camí Reial, i, tot i que en queda poc, ens mostren la importància que degué tenir aquest camí abans de l'ús dels vehicles a motor. Al coll també hi ha una fita de terme, ja que en aquest punt es troben Palma, Calvià i Puigpunyent. Per l'esquerra parteix una pista de ciment que puja ràpidament fins al puig des Ravells i que continua cap als Puntalls de Valldurgent (el punt més alt de la serra de na Burguesa, amb 509 metres), el coll de sa Creu i Bendinat. Nosaltres baixarem una estona pel costat de Puigpunyent, fins al penyal de sa Mel, que com

tant d'altres topònims es anomenat així per un fong negre que forma taques a la paret i que li dóna aspecte d'eixam que regalima mel. Just passar el coll, la zona torna més humida i ombrívola que per on hem pujat i, tot i que els ocells que veurem no canvien gaire, podem admirar noves espècies com la tórtora (*Streptopelia turtur*), rossinyol (*Luscinia megarhynchos*), cabots (*Delichon urbicum*) o corbs (*Corvus corax*).

La baixada fins al banc de pedra la farem pel mateix camí, el qual, a la tardor, trobarem ple d'arbocers. A la petita esplanada que hem trobat a la pujada, agafarem ara la via de la dreta i, després d'una curta baixada, arribarem a unes runes de cases. Seguint sempre a la dreta hem de parar bé els ulls, perquè entre la vegetació trobarem un camí curt que desemboca dins un túnel de 20 metres i que, sobtadament, ens introduirà dins la sorprenent vall del Silenci. Com ja hem comentat, es tracta d'una antiga pedrera enfonsada, d'una superfície aproximada de 5.500 m², envoltada de parets verticals i a la qual només es pot accedir pel túnel, que antigament devia donar pas a l'explotació soterrània de guix.

Aquesta mina, un cop enfons-

ada, ha donat lloc a un espai tancat on les parets tenen entre 20 m, a les parts més altes, i 3 o 4 a les més baixes, i on al llarg dels darrers anys ha anat creixent vegetació. Hi trobem grans pins, que ajuden al fet que la zona passi desapercibuda des de l'exterior, tot i que el camí hi passa ben a prop. Dins la vall s'ha creat un microclima ple d'ombra, humitat, amb herba i plantes més verdes que a l'exterior i amb abundància d'ocells. La sensació que es percep el primer cop que ens endinsam a l'interior de la vall del Silenci és estranya, però molt agradable, ens produeix una enorme sorpresa, com si el túnel ens transportés molt més enllà dels 20 m de la seva llargària, i ens fa oblidar que el fresc bosc de l'interior és el mateix que el calent i sec de l'exterior.

Quan tornem a sortir de la vall pel túnel un suau camí ens portarà de nou cap al cementiri i completarem així la volta per aquest amagat racó de la serra de na Burguesa, on es poden observar, al llarg de les diferents èpoques de l'any, fins a 75 espècies d'ocells, incloent-n'hi algunes d'escasses com el xalambri (*Prunella collaris*), el llunet (*Carduelis spinus*), el coa-roja (*Phoenicurus*

phoenicurus), el menjamosques negre (*Ficedula hypoleuca*), el reietó d'hivern (*Regulus regulus*), el busqueret gros (*Sylvia borin*) o el busqueret coallarg (*Sylvia balearica*).

Si haguéssim de finalitzar amb tres motius per recórrer la vall del Silenci, diríem que la zona paga la pena per motius botànics (els ravells), ornitològics (l'alta densitat de formiguers que, com ja s'ha dit, a la vall són molt abundants) i geològics (el racó de la vall del Silenci i les mines de guix). En total són poc més de 4 km de passejada suau, que bé val recórrer caminant tranquil·lament, sense preses, gaudint d'aquests paisatges suaus, tan a prop de Palma que passen desapercibuts, i d'aquest racó amagat de na Burguesa que tan poca gent coneix. •

Arbocera, *Arbutus unedo*